

Kraftig ökning av vårdtillfällena efter missöden i sjukvården

Bättre rapportering och fler ingrepp troliga orsaker till uppgången

På tio år har antalet personer som vårdats i slutenvård på grund av missöden och komplikationer i vården ökat kraftigt – från 125 till 212 personer per 100 000 invånare. Det visar färsk statistik från Socialstyrelsen för åren 1987–1996.

– Det handlar dock inte om ökat slarv i vården, betonar Anders Karlsson, utredare på Epidemiologiskt centrum vid Socialstyrelsen. I stället beror ökningen troligen på att sjukvården nu rapporterar sådana fall mycket mer än tidigare. Dessutom görs betydligt fler ingrepp.

Han ser den ökade anmälningsbenägenheten som en följd av att intresset för kvalitetsfrågor har ökat under 1990-talet, vilket han betecknar som mycket positivt.

Ökning i alla åldrar utom hos små barn

Missöden eller komplikationer vid medicinsk åtgärd svarar för omkring 2 procent av vårdtillfällena i slutenvård. Här finns en kraftig ökning i alla åldrar utom bland barn under ett år. Särskilt kraftig är ökningen bland äldre personer och det är också i de åldrarna som denna typ av olycksfall är vanligast.

Det allra mest frekventa missödena

kopplas till kirurgiskt ingrepp, som också svarar för hela ökningen.

Det handlar om ingrepp som lett till en onormal reaktion eller en sen komplikation hos patienten utan anknytning till olycksfall vid operations- eller behandlingstillfället.

Den här typen av reaktioner har inträffat efter exempelvis transplantationer, implantation av proteser, stomiooperationer och amputationer. Flera av dessa typer av ingrepp har ökat under tioårsperioden.

»Beror inte på slarv»

Anders Karlsson påpekar att han helt och hållet vill dementera de uppgifter som förekommit om att ökningen skulle bero på slarv från vårdpersonalen.

Han framhåller att exempelvis komplikationer på grund av bristande sterilitet har minskat till hälften. Dessutom pekar han på att kvarlämnade föremål svarar för »endast cirka 40 fall om året under hela perioden».

Även antalet patienter som fått vård på grund av komplikationer orsakade av läkemedel har ökat.

Socialstyrelsen ser också det i första hand som ett utslag av bättre rapportering från sjukvården.

Den vanligaste yttre orsaken till skada som leder till sjukhusvård är fallolyckor. Dessa har ökat för båda könen under tioårsperioden. Det är fler kvin-

nor än män som drabbats. Vanligaste sättet att skada sig är genom att man halkar, snavar eller snubblar »i samma plan».

Ökningen inom detta område gäller de väldigt unga, under fem år, och de äldre, över 65 år, och omfattar främst den senare delen av perioden.

Statistikavsnittet självmord, självmordsförsök och annan självtillfogad skada visar en minskning.

Ett undantag gäller emellertid för unga kvinnor, mellan 15 och 24 år, för vilka siffran stigit, framför allt under de senare åren.

De så kallade transportolyckorna som orsak till slutenvård har minskat. Det gäller bland annat bland barn – en nedgång som tros bero på att barnen färdas allt säkrare i trafiken, såväl i bil som på cykel.

Fraktur vanligaste diagnosen

Frakturer svarar för nästan 45 procent av huvuddiagnoserna. En annan stor grupp är skador på huvudet utan skallfraktur.

De flesta typer av frakturer har ökat under de tio åren, inte minst är höftfrakturer mycket vanliga.

Fotnot: Socialstyrelsens statistikkrapport heter »Skador och förgiftningar i slutenvård 1987–1996».

Tom Ahlgren

Hårda villkor för patientnära forskning i Sverige

Villkoren för klinisk forskning i Sverige måste förbättras. Det slår Medicinska forskningsrådet, MFR, fast i en rapport.

Enligt MFRs rapport, som kom ut i slutet av förra året, har svensk klinisk forskning fått allt svårare att hävda sig i internationell konkurrens. Det uppdrivna tempot i dagens sjukvård har blivit ett hot mot den kliniska forskningens kvalitet.

Orsaken, menar de som intervjuats för rapporten, är den hårda ekonomiska styrningen av hälso- och sjukvården, lik-

som bristande förståelse från sjukvårdsledningen för klinisk forskning.

MFR konstaterar också att rådet själv minskade sina anslag till patientnära forskning från 40 till 25 procent mellan 1980-talets mitt och tio år framåt.

Infrastruktur för forskning

I rapporten ges en rad förslag på hur forskningens villkor kan förbättras. Ett är att inrätta kliniska forskningscentra, så som Karolinska sjukhuset har gjort.

– Det handlar om att skapa en infrastruktur på de akademiska sjukhusen så att det finns en organisation som kan

ta hand om forskarnas studier och tankar, förklarar professor Sten Lindahl, professor i anesthesiologi på KS, som var medlem i Medicinska forskningsrådets utredning.

Ett annat är att hälso- och sjukvårdens chefer bör ha egen forskningserfarenhet. Att inrätta särskilda medel till löner är ett sätt att låta kliniska forskare få sammanhängande forskningsperioder. Dessutom pekar rapporten på viktigen av att moment med klinisk forskning tidigt kommer med i grund- och specialistutbildning och att den kliniska forskarkarriären påbörjas tidigare.

Anna Filipsson